

Asia: VN/12625/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi ydinenergialaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

EPV Energia Oy on osakkaana Teollisuuden Voima Oyj:ssä (TVO) ja saa osuuttaan vastaavan määrän ydinvoimalla tuotettua sähköä toimitettavaksi edelleen omille osakkailleen. Yhdymme TVO:n yksityiskohtaiseen lausuntoon, mutta omassa lausunnossamme korostamme olemassa olevien Olkiluodon ydinvoimalaitosten omistajalle keskeisiä asioita. Kiitämme lausunnonantomahdollisuudesta.

1. Yleiset huomiot ja tavoitteet

- Ydinvoiman kilpailukyky on heikentynyt tuuli- ja aurinkovoiman kasvaessa merkittävään asemaan sähkömarkkinoilla, joilla niiden muuttuvat tuotantokustannukset ovat mitättömät.
- Pidämme tärkeänä, että lainsäädäntö huomioi turvallisuudesta tinkimättä ydinlaitosten ylimääräiset kustannuspaineet ja pyrkii sujuvoittamaan laitosten käyttöön liittyviä säädöksiä.
- Myös ydinlaitosten lupajärjestelmän uudistaminen sujuvoittaa hankkeiden kehittämistä ja vähentää niiden taloudellisia riskejä, kun erillishyväksyntöjen määrä vähenee ja mm. käyttöluvan voimassaoloajan pidennys mahdollistetaan.
- Säteilyturvakeskuksen viranomaisroolin kasvaessa on tärkeää varmistaa luvanhaltijan ja viranomaisen saumaton yhteistyö ja yhteinen tavoite toteuttaa lain henkeä.

2. Viranomaisen valvontamaksut

- Nähdäksemme Säteilyturvakeskuksen (STUK) valvontamaksujen uudistus ei tuota toivottuja säästöjä, joissa tavoitteena tulisi olla selkeä vuosittainen kustannusten aleneminen. Nykyinen ehdotus ei kannusta STUKia kustannustehokkuuteen eikä lisää laskutuksen läpinäkyvyyttä.

- Esitämme, että uuden YEL:n 45 luvun mukaisia uudistuksia ei toteuteta ennen kuin maksuperusteet ja vaikutukset sähkön hintaan on arvioitu uudelleen.

3. Ydinjätehuollon ja rahastoinnin järjestelyt

- Valtion ydinjätehuoltorahaston (VYR) kehittämisessä on korostuttava nykyistä enemmän tuottava sijoitustoiminta, päätöksenteon läpinäkyvyys ja luvanhaltijoiden vaikutusmahdollisuudet. Rahaston sijoitusten tulee olla hajautettuja, tuottavia ja helposti rahaksi muutettavia, jotta rahaston maksuvalmius on turvattu kaikissa tilanteissa. Nähdäksemme pitkällä aikavälillä kaikesta sijoitusomaisuuden takaisinlainauksesta on asteittain luovuttava.
- Varautumisrahastosta voidaan edelleen lainata varoja luvanhaltijalle tai tämän osakkeenomistajille enintään 60 % nettorahastotavoitteesta. Esitämme, että rahaston takaisinlainattavaa osuutta supistetaan nykyisestä 60 %:sta 45 %:iin, mutta laina-aikaa puolestaan pidennetään nykyisestä kolmesta vuodesta.
- Valtion käytettävissä olevaa osuutta ehdotamme supistettavan 15 %:iin nykyisestä 20 %:sta, jotta suurempi osa varoista voidaan sijoittaa tuottavasti erilaisiin rahoitusinstrumentteihin, joiden tuotot ovat osoittautuneet olevan valtion velkasitoumusten tuottoa paremmat. Rahaston hyvät sijoitustuotot pienentävät luvanhaltijoiden ydinjätehuoltomaksujen kustannusrasitetta.
- Ydinjätehuoltorahaston johtokuntaan ehdotamme nimitettäväksi myös luvanhaltijoiden esittämän jäsenen kuten Ruotsissa on käytäntönä. Tämä lisäisi rahaston päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja antaisi luvanhaltijoille todellisia vaikutusmahdollisuuksia rahaston hallinnointiin.

4. Kyberturvallisuuden valvonta

- Kyberturvallisuuden valvontaa on keskitetty Energiavirastolle, mikä mahdollistaa resurssien viisaan käytön. Nähdäksemme kyberturvallisuuden valvontaa ei pidä ydinlaitosten osalta siirtää STUKille, jotta energia-alan valvonta pysyy yhdenmukaisena ja kustannustehokkaana.

Oesch Pia
EPV Energia Oy